

a sourodě, aby ten, kdo vstupuje do katedrály, neměl pocit prázdnoty a chladu, nýbrž pocítoval vznešenost a posvátnost prostoru, hřejivé teplo domova a atmosféru pokoje“ (s. 254). Aby interiér katedrály působil údajně harmonicky, musely být z něj odstraněny početné mobilární kusy doby barokní i raně moderní. Jenže vůči celkově stroze zařízenému interiéru tu dnes jako nepatřičné solitéry (nebo lépe řečeno jako nějaké muzejní exponáty) trčí hlavní barokní oltář, kazatelna či třeba křtitelnice. Je samozřejmě věcí vkusu každého z nás, jaký dojem v něm co vzbudí. Na mě dnes interiér katedrály působí přesně opačně než na faráře Mareše. Co lze na jeho slovech ale podrobit kritice s jasnými argumenty je tvrzení, že interiér nyní působí prý „harmonicky“. Přezdobená barokní klenba s dnešním strohým mobiliárem má k souladu hodně daleko. Marešův názor je svým způsobem legitimní, vzhledem k jeho otištění je ale tím spíše na celkové koncepci knihy neodpustitelné, že v ní chybí oponentský pohled. Bez okolků vyjádřený odsudek stávajícího stavu interiéru chrámu v ní přesto nalezneme, ovšem příznačně v poznámce pod čarou, navrch v kapitole medievisty J. Adámka. Jedině on, historik muzea v Písku, paradoxně připomíná negativní dopad dalekosáhlých úprav chrámu v posledních desetiletích: „Nemožno na tomto místě neuvest i v téměř reformačním duchu provedenou „očistu“ katedrály v letech 1969–1972, při níž byla, zcela beze smyslu pro kontinuitu a ke škodě nejen pro uměleckohistorické bádání, vyklizena naprostá většina mobiliáře“ (s. 78).

Při závěrečném hodnocení knihy jako celku stojí v prvé řadě za ocenění snaha autorů o kontinuální výklad. Jeho páteří se staly důkladné rozbory archiválií. Naopak roz-

bory hmotných pramenů různých druhů a různých časových vrstev sahají do značně nevyrovnaných hloubek. Některé významné součásti výzdoby jsou připomenuty jen stručnými odstavci, nicméně alespoň kvalitními fotografiemi (například barokní fresky), o jiných není ani zmínky, ani jim není dán prostor v obrazovém doprovodu (novověké náhrobníky a epitafy). Čím kniha vzbudí další rozpaky, je absence kvalitního celkového půdorysného plánu kostela s barevně rozlišenými stavebními etapami. Čtenář se proto musí spokojit s drobnou reprodukcí archivního výkresu z roku 1912, pořízeného u příležitosti adaptace chrámu. Přitom je paradoxní, že v kapitole k středověkému stavebnímu vývoji je přítomen rekonstrukční celkový půdorysný plán kostela nejstarší stavební fáze. Právě řečené platí i pro dílčí dokumentaci nejceněnějších konstrukcí, k nimž lze bezesporu zařadit raně barokní krovy trojlodí i presbytáře. Jejich příčné řezy opět zachycují jen archivní plány, tentokrát z roku 1910. Tyto kresby samozřejmě zdaleka nesplňují dnešní dokumentační nároky. Obrazový doprovod přes všechny (velké) nedostatky významně přispívá k celkově pozitivnímu dojmu z recenzované knihy. Podíl na tom má velký výběr archivních fotografií, vysoká kvalita těch současných a také třeba kvalitní axonometrické rekonstrukční pohledy na chrám ve třech hlavních stavebních etapách. Přejme si, aby ke knize o českobudějovickém kostele sv. Mikuláše v dohledné době přibýly podobně ambiciózní badatelské a nakladatelské počiny, k tomu srovnatelně zvládnuté po jazykové, redakční a grafické stránce.

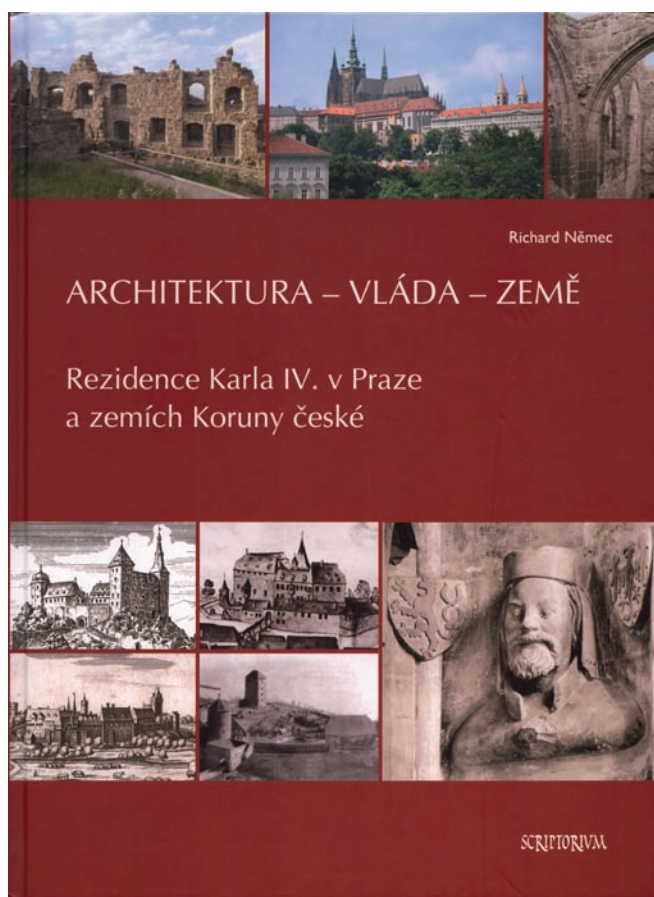
JAN KYPTA

RICHARD NĚMEC: ARCHITEKTURA – VLÁDA – ZEMĚ. REZIDENCE KARLA IV. V PRAZE A ZEMÍCH KORUNY ČESKÉ.

Scriptorium, spolek pro nekomerční vydávání odborné literatury, Praha 2015. ISBN 978-80-88013-04-4. Celkem 384 stran, publikace obsahuje 260 černobílých a 61 barevných vyobrazení, 2 strany seznamu zkratk, 1 stranu soupisu archivních pramenů, 39 stran seznamu použité literatury a editovaných pramenů, místní a jmenný rejstřík o 13. stranách a 1 stranu s tzv. badatelským profilem (autora).

Souběžně s německým vydáním v prestižním nakladatelství Michael Imhof Verlag v Petersbergu (tam pod názvem: *Architektur – Herrschaft – Land. Die Residenzen Karls IV. in Prag und den Ländern der Böhmischen Krone*, jako 125. svazek řady *Studien zur internationalen Architektur- und Kunstgeschichte*) se počátkem letošního roku (2015) zásluhou Tomáše Rataje a spolku Scriptorium zájemcům o středověkou „karlovskou problematiku“, tedy jedno z nejvýznamnějších témat evropské medievistiky, dostala do rukou výpravná kniha Richarda Němce. Samozřejmě o sobě málo sdělné slůvko *výpravná* je třeba hned v úvodu konkretizovat: kniha je vybavena nejen pěknou pevnou vazbou a elegantní, vpravdě důstojnou typografickou úpravou (převzatou od zkušeného německého nakladatelství, jak je čestně přiznáno hned na 4. straně). Dále ji krášlí skvostný obrazový doprovod, skládající se jak z přehledné mapy (s. 14), tak z četných kvalitních, často velkoformátových, a tedy pracovních použitelných fotogra-

fií, reprodukcí historických vedut, plánů či množství kresebných rekonstrukcí, v řadě případů v českém prostředí zveřejněných poprvé. Už samotný obrazový doprovod budící nemalý respekt by vystačil pro stručné konstatování, že vydání Němcovy knihy nejen stálo za to, ale zajistilo jí i trvalou užitečnost. Jenže recenzovanou publikaci nelze redukovat na pochvalnou zmínku o imponujícím vnějším vzhledu. Ještě větší uznání si bezesporu zaslouží její obsah. Ten je totiž zjevným výsledkem autorova dlouholetého pečlivého badatelského úsilí a prozrazuje, že energie, kterou do něj vložil, přinesla cennou úrodu. Obdivuhodná je důkladnost, se kterou Richard Němec analyzoval a zpětně do čtivě podaného vyprávění zase poskládal své poznání vybraných hradních objektů karlovské architektury, v níž se neodlučitelně mísí profánní i sakrální složka špičkového stavitelství 14. století střední Evropy. Stejně tak je nezbytné hned zkraje podotknout, že autor tu planě neopakuje věci již dávno známé, ale na množství dílčích

badatelských problémů srdatě přináší vlastní pohled. Ten je založen na důvěrné znalosti pojednaných staveb a výtečné orientaci v evropské odborné literatuře a jejich progresivních trendech. Richard Němec své závěry působivě formuluje; tady je asi na místě vyjádřit zaslouženou poklonu i vybroušenému překladu Tomáše Rafaje a výkonnému jazykovému korektoru Josefa Šebka. To vše (a nejen to) činí z knihy záležitost, které by mezi odborníky na danou problematiku měla být věnována zvýšená pozornost. Odpověď na otázku, zda publikace zaujme také širší laickou veřejnost, je třeba nechat na budoucnosti. Pro početnější skupinu tzv. poučených zájemců se mohou vysoké vědecké aspirace autora odrážet se v řadě pasáží v nelehkém kulturně vědném či uměnovědném žargonu díla stát posléze určitou překážkou v zařazení knihy v rámci domácí knihovny do poličky s nálepkou: oblíbené a často opakovaně pročítané svazky. Ovšem, proč by se vědecká práce měla podbízet popularizujícím laděním svého vyprávěcího jazyka publiku, pro něž nebyla primárně určena? Vždyť se jedná o Němcovu disertační práci. To konec konců dotvrzuje nepříliš běžná parafráze úspěšného školního vysvědčení již na 5. straně, obvykle věnované přece jen důležitějším sdělením.

Kniha Richarda Němce si tedy z takřka všech úhlů pohledu zasloužení uznání a doporučení čtenářům. Na tomto konstatování by bylo možné i skončit. Avšak nepsanou či – doufám – obecně uznávanou povinností recenzenta je také přiblížit obsah posuzovaného díla a komentovat jej. Navíc, recenze je povýtce subjektivní záležitost, jež se má tvářit jako objektivní zhodnocení. Ze strany autora posuzované knihy tedy může být brána shovívavě jako

zrcadlo mnohdy jen částečně vypovídající o předmětu recenze, zato vždy odrážející názor recenzenta. Tento názor by měl být pokud možno tzv. objektivní. Proto, abychom příliš neustrnuli v nudné poloze bezvýhradné chvály, lze postoupit alespoň ve stručném nástinu k obsahu knihy samotné.

Předkládaná práce se zdá poměrně promyšleně koncipovaná. Po *Předmluvě* (s. 11–13) je čtenář v *Úvodu* seznámen s obecnějším rámcem, opatřeným patetickým podnázvem *Architektura moci – moc architektury* (s. 15–25). Dále už následuje série šesti oddílů – kapitol –, v nichž vybrané lokality mají patrně zastupovat jednotlivé země české koruny. Čechy tu reprezentuje Pražský hrad (*II. Čechy: Pražský hrad*, s. 27–85), severobavorské dočasné Karlovy državy (též někdy zvané Nové Čechy), příznačně hrad Lauf nad řekou Pegnitz (*III.... císařovo panství v Bavorsku: Lauf*, s. 87–147), Fojtlandsko, českému bádání poměrně málo známý hrad v Mylau (*IV. Fojtlandsko: „vzdorohrad“ Mylau*, s. 149–187), hornolužický Záhvozd, skupinka složená z hradu Neuhausu, zaniklého žitavského správního domu a hradu nad Ojvínem (*V. Žitavsko*, s. 189–221) a braniborskou marku, pozoruhodný hrad Tangermünde (*VII. Braniborsko: Tangermünde*, s. 267–319). Knihu přirozeně uzavírá kapitola *VIII. Závěr* (s. 321–325). A jak se sluší, nechybí ani *Poděkování* v rozsahu plných dvou sloupců 326. strany. Oddíl *Přílohy* pak vlastně žádné zvláštní přílohy či exkurzy neobsahuje, ale vyplňují jej u vědecké publikace nezbytné soupisy: zkratk (s. 328–329), nevydaných pramenů (s. 330), pramenů editovaných a použité literatury (s. 331–369) a cenný, poměrně obsáhlý rejstřík (s. 370–382). Pro množství konkrétních upřesňujících informací je třeba jej hodnotit jako svého druhu samostatnou vědeckou „parastudii“.

Pozornému čtenáři nejen knihy samotné, ale i těchto řádků však určitě neunikne mezera mezi stranami 221 a 267. Vyplňuje ji kapitola *VI. Celestýnský klášterní kostel na Ojvíně*. U ní si uživatel knihy může chvíli lámat hlavu nad tím, proč se ocitla v práci o residencích Karla IV. Přísně vzato, předáním zeměpanského hradu Ojvína do rukou církve a založením celestýnského kláštera na hradišti se residenční úloha temene skalnatého bradla v Lužických horách v systému hradů Karla IV. uzavřela. Autor to vlastně sám přiznává svým textem, v němž se ani nesnaží zakrýt, že mu jde o architektonický rozbor a zhodnocení monastického objektu, konkrétně přímo klášterního kostela, ve vztahu k další sakrální architektuře. To je z hlediska porozumění umělecko-historickým aspektům jeho práce jistě nesmírně důležité a cenné. Avšak jinde v knize se potřebné komparativní a analytické uměnovědné pasáže včlenily do jednotlivých kapitol věnovaných vždy vybranému hradu. Tyto partie jsou obecně velkým přínosem posuzované knihy. Tvoří jakousi její „přidanou hodnotu“, neboť právě jejich prostřednictvím Richard Němec podává svůj celistvější pohled na „karlovskou“ uměleckou tvorbu a dokonce prezentuje i vlastní, občas smělé řešení některých závažných datačních, stylových či atribučních problémových okruhů. Z daného uvážení a účelného schématu se však vymyká právě VI. Kapitola. Čtenáře tak může napadnout, že odůvodněním zařazení této kapitoly je prostá autorova snaha jaksi zúčtovat se svými soustředěnými staršími výzkumy objektu. To je motivace

v principu legitimní, avšak z hlediska organizace knihy je její zařazení nesystémové. A dále: proč v této kapitole a potažmo ani v seznamu literatury nefiguruje Němcova studie o ojvínském klášteře z roku 2004?¹⁾ Autor ji jistě nezamlčel z prosté skromnosti; to by kolidovalo s již zmíněnou parafrází vysvědčení ze s. 5, stejně jako s posledním odstavcem *Přemluvy* na s. 13 i s dikcí textu na s. 383. A jak je tomu v takové situaci s relevancí podkapitoly VI.1 *Přehled bádání* (na s. 223–227), tedy s pasáží věnovanou vývoji názorů o celestýnském klášterním kostele na Ojvíně, když v ní tato studie schází?

Narušuje-li poněkud dotčená VI. kapitola představu o systematickosti zpracování zvoleného tématu, pak pohled do obsahu, stejně jako na mapu na s. 14, tento dojem posilují. Ze zemí české koruny jsou v rozporu s podnázvem knihy preferovány jen některé – Čechy, hornofalcká oblast, Fojtland, Horní Lužice a Braniborsko. Na velkou východní část karlovského středověkého soustátí se jaksi nedostalo. Pravdaže autor v úvodu vysvětluje svůj výběr řadou vážných kritérií; srovnáme-li si však stav dochování, územní reprezentativnost, míru dochovaných písemných pramenů, jejich praktickou použitelnost nebo třeba počty Karlových pobytů na určitých lokalitách, začnou se do mysli čtenáře vkrádat pochyby, proč se nedostalo adekvátní pozornosti také některému z moravských hradů. Jistě lze namítnout, že Moravu Karel spravoval jen relativně krátce a od poloviny 14. věku tam byli přímými zeměpány jeho bratr Jan Jindřich a pak bratrové synové Jošt, Prokop a Jan Soběslav. Ale v souhrnu nebyl čas Karlovy správy moravského markrabství o mnoho kratší, než jeho držba třeba Braniborska. Ale ponechme Moravu stranou, zato si položme otázku: proč v knize chybí zastoupení lucemburských dominií ve Slezsku? Nejde ani tolik o samotnou Vratislav, kde se hmotných pozůstatků vskutku nezachovalo dost, ač by si přece jen s ohledem na svůj význam v lucemburské politice i na obsáhlou literaturu, která už nemálo ozřejmila, zasloužila více než pouhých sedm zmínek, z nichž se dvě ztrácí v poznámkovém aparátu a pět jich používá největší slezské město a centrum karlovské domény v povodí střední Odry pouze jako orientační zeměpisný bod. Ale proč tu schází třeba hrad v Namyslově, jemuž se nedostalo sebemenší zmínky, která by jej aspoň marginálně zařadila do rejstříku?

Slibuje-li název knihy klamně více, než v ní lze shledat, potom se čtenáři dostane v již dotčených komparačních a interpretačních partiích o slohových souvislostech v jednotlivých kapitolách zase více, než by podle názvu nutně muselo být obsaženo. A v řadě případů jsou zde Němcovy teze a názory, jež je třeba vzít vážně v potaz a mohou být buď dále rozvíjeny, či naopak podrobeny kritice. Hned v pořadí kapitol první rozbor pražského hradu (II. kapitola) zaujme několika tezemi: např. posunem datování tzv. Sloupové síně už do časů Karla IV. (s. 45–49). Němcův odklon od staršího zařazení překlenují prostory do dob Václava IV. nepostrádá určitou argumentační logiku. Ostatně podobný úsudek již svého času „vystřelil“ Pavel Kalina;²⁾

jenže, jak nedávno upozornil František Záruba,³⁾ stalo se tak bez patřičného zdůvodnění. Podobně kategorický soud Richarda Němce (s. 46: „... *tradiční interpretace Sloupové síně jako ukázkového příkladu krásného slohu v architektuře však není nadále udržitelná*...“) je ovšem rovněž podepřen poněkud chatrně. Nechci říci, že by s tzv. tradiční datací Sloupové síně do doby krátce před rokem 1383 anebo naopak do let po roce 1383 nebylo možné pohnout. Autorovy argumenty – v principu správně zpochybňující stylovou škatulku „krásný sloh v architektuře“ – jsou však dosti vágní a poukaz na síň v přízemí severního křídla hradu v Lauфу (viz s. 46, dále pak s. 106) k posunu datování sotva stačí. Zvláště, když si čtenář uvědomí, že Richard Němec tu porovnává dvě sice zajímavě sklenuté prostory, ale s nápadně odlišným morfologickým aparátem a navíc architektonicky primárně rozdílně projektované. Připustíme-li, že architektonický výsledek – konkrétní stavbu nebo její část – spoluutváří nejen architektonický koncept a konstrukční řešení, ale i forma provedení, pak v případě Sloupové síně lze sotva zamlčet její formální provázanost se stavitelstvím doby Václava IV. (z hlediska konstrukčních principů, například s klenbami hradu Krakovce, jak už rozpoznali Václav Mencl a jiní; z pohledu konkrétních forem jednotlivých článků, například s kaplí Vlašského dvora v Kutné Hoře, jak dobře dovozuje zmíněný František Záruba, vycházející ze starších poznatků). A nelze ani přehlížet její stylovou nesouřadnost s architekturou 50. let 14. věku. Naopak v případě síně hradu Lauфу lze jen těžko přejít tvarovou příbuznost použitých architektonických článků s dalšími karlovskými stavbami rané 3. čtvrtiny 14. století (čehož si je Richard Němec dobře vědom a hezky to dokládá, srov. s. 112–124), zato principiální kompoziční a konstrukční odchylnost od klenb Sloupové síně. Pro pravděpodobně správné Němcovo datování klenby z Lauфу tedy sotva bude důkazem jen domnělá podobnost se Sloupovou síní pražského hradu. V tomto kontextu je pak trochu škoda, že oprávněně chronologické zařazení klenby z Lauфу autor nepodpořil nabízejícími se souvislostmi jak s hornofalckou architekturou 2. třetiny 14. věku (pro Lauf stěží bude bez významu předsálí klášterního kostela v Kastlu s klenbou plnou trojprásků; a – mimochodem – také s poměrně rozsáhlou, třeba mladší a malovanou, znakovou galerií), tak s ostatními středoevropskými příklady v principu podobných řešení v rámci dynastických rezidencí, mezi nimiž by asi neměla třeba chybět kazimírovská síň v Kuřívě na Wawelu v Krakově, názorně ilustrující přechod od principů užitých v klenbě z Lauфу ke klenbám toho typu, k nimž náleží zaklenutí prostor na Krakovci či právě Sloupová síň.

Pocit, že autor sice brilantně ovládá vysoce teoretickou rétoriku vztažitelnou k nejmodernějším ideálním výkla-

1) R. Němec, *Caroli IV. Imperatoris Romani fundatio: kostel kláštera celestinů na Ojvíně u Žitavy*, *Průzkumy památek* XI, č. 1, 2004, s. 3–52.

2) P. Kalina – J. Kořálko, *Praha 1310–1419. Kapitoly o vrcholné gotice*, Praha 2004, s. 163.

3) F. Záruba, *Hrady Václava IV. Od nedobytného útočiště k pohodlné rezidenci*, *Opera Facultatis theologiae catholicae Universitatis Carolinae Pragensis. Historia et historia artium* XVII, Praha 2014, s. 366, pozn. 475. S ohledem na dobu vzniku knihy Richarda Němce je zřejmé, že autor fakticky nemohl vzít v potaz většinu Zárubových tezí, jež byly zveřejněny teprve loni. Do budoucna však bude třeba Zárubovy a Němcovy postřehy, v obou případech se opírající o důkladnou znalost pražského hradu, konfrontovat a vyvodit z nich patřičné závěry pro poznání pražského královského sídla, a to nejen ve vztahu k slohovým a chronologickým otázkám, ale i s ohledem na návrhy rekonstrukce středověkého funkčního uspořádání, k němuž zatím přistoupili oba separátně.

dovým modelům, tolik fascinujícím v posledním dvacetiletí část německého a v jeho stopách poněkud opožděné i česko-moravské mediivistické bádání, zato trochu „plave“ v dnes ukvapeně zavrhaných formálních okruzích, je pak docela dobře patrný na jeho další nové tezi z II. kapitoly: v určení pražského biskupa Jana IV. z Dražic coby údajného *concepteura* výstavby Karlova paláce na pražském hradě (s. 71–73). Analogie snesené Richardem Němcem nejsou po formální stránce dvakrát přesvědčivé (srov. obr. 54–56 na s. 70 a 72). Poněkud obtížná se zatím zdá i představa o tom, jak se syn a vnuk římského císaře, dobře obeznámeni nejen s kulturním prostředím francouzského královského dvora, ale i s poměrem posledních Kapetovců a příslušníků nové královské větve z Valois k prelátskému stavu, nestarají o podobu vlastní rezidence v Praze a nechávají si ji navrhnout biskupem. Přitom „kvalifikací“ Jana z Dražic – při vši úctě k jeho osobnosti, kterou vykreslila zejména Zdeňka Hledíková⁴⁾ – byly biskupovy nadstandardně dobré vztahy s českým panstvem, s nímž měl král Jan „své zkušenosti“, a jež mělo o podobách rezidencí dosti odlišnou představu, dále dlouholetý pobyt (či výstižněji internace) v Avignonu, kde mu trvalo neúměrně dlouhou dobu vysvětlit, že odchylky jeho chování v rámci církve měly být vůbec tolerovatelné a do třetice to, že v diecézi měl přehled hlavně o stavbách venkovských kostelů. Z rezidenčních staveb Jana z Dražic se totiž dochovaly v podstatě jen nadmíru prostá hranolová věž na Malé Straně, tvrzka v Litovicích a torzo zcela jinak koncipovaného hradu v Dražicích. Více se o jeho stavebnických schopnostech v oblasti profánní architektury můžeme spíše dohadovat, než že bychom je dokázali doložit, natož v míře a formách věrohodněji srovnatelných s pražskou hradní rezidencí Lucemburků. Přes tyto nejasnosti nelze Němcově tezi upřít alespoň zajímavost. Tu by však bylo žádoucí podpořit, eventuálně negovat, hlubším výzkumem.

Místy rychlé soudy a občas apodikticky formulované závěry, jež snadno mohou poznatky z reálu vmanévrovat do nepříjemné konfrontace s obecnými domnělými teoriemi, poznamenaly i třetí z autorových osobitých teorií II. kapitoly: otázku tzv. *appartementu*. Bezesporu inspirativní a stylisticky výtečně sklenuté teze o souvislostech funkčního rozvrhu královského paláce na pražském hradě s avignonskou a pařížskou architekturou, Richardu Němcovi poněkud narušil poznatek o systematickém seskupování obytných místností v určité jednotky či sestavy (pro něž užívá právě pojem *appartement*) již na královském hradu Bezdězu ve 13. století. Autor tak byl nucen připustit, že teze západní literatury, o něž se opírá (srov. s. 63–64), možná nepostihují všechnu středověkou realitu. Z tíživé situace se snaží vyklouznout konstatováním, že bezděžská „...dispoziční schémata... poznamenaná hledisky obytné užitnosti, představují pro danou dobu unikum...“ (s. 64). Ale v tomto okamžiku asi mnohého trochu poučenějšího laika, pravidelně si listujícího třeba jen ve znamenité Durdíkově knížečce pro nejširší veřejnost z roku 1984,⁵⁾ na-

padne, že přece podobná schémata obsahovaly dispozice také dalších hradů ze 13. století: třeba Myšence nebo Kamýku a svým způsobem, redukovane a přiměřeně rozloze celého hradu, i Housky (a zřejmě také dalších). Takže žádné „unikum“, ale už podle Tomáše Durdíka docela běžná součást hradů Přemysla Otakara II⁶⁾ A tady čtenáři může blesknout hlavou, jak je vědecká činnost ošidná. Jak se úžasná autorova znalost a skvělá orientace v německé a vůbec západní literatuře i v nejrůznějších nejnovějších metodických diskurzech, kterou mu lze upřímně závidět, může proměnit v nečekanou přítěž při střetu s konkrétní problematikou ze středověké minulosti „středověchodoevropského“ prostoru. Jak není radno podcenit vůbec nic, ani zdánlivě marginální „regionální“ literaturu, již je třeba nejen přečíst a citovat, ale i porozumět jejímu zaměření a důsledkům z ní vyplývajících.

Podobným způsobem by se daly komentovat autorovy teze i v následujících kapitolách. Jenže proč? Cílem recenze jistě není vyhledání každého písmenka, které může budít pozornost (třeba, že „původním erbovním zvířetem“ na štítech sv. Václava, které na soše světce v Laufru nahradil dvouocasý lev, nebyla „říšská“, ale přemyslovská plaménková orlice, s. 136). Stejně tak by neměla sloužit k tomu, aby v ní recenzent předkládal svou verzi pohledu na danou problematiku. To by už bylo rozumnější a serióznější, aby sám takové pojednání sepsal a podstoupil námahu s jeho vydáním. Budiž tedy právě uvedené odstavce přijaty jako ilustrace banální a prastaré zásady, že není vědecké knihy, kterou bychom neměli číst kriticky. A zároveň jako ukázka toho, že posuzovaná publikace Richarda Němce je v mnoha svých závěrech a tezích neotřelá, inspirativní a třeba i provokující. V každém případě však originální a hodná pozornosti. A plně si zaslouží, aby byla poctivě čtena. Jaké lepší doporučení by si mohl spisovatel přát?

A ještě drobný dovětek, který v žádném případě nemíří na autora a recenzovanou knihu, zato ilustruje „kocourkovskou situaci“ české tzv. vědy. Přímo kuriózním paradoxem zrcadlícím stále zoufalejší české vědecké poměry posledního desetiletí je totiž skutečnost, že přes navýsost vědecký charakter, hlubokou odbornou fundovanost a nespornou užitečnost i přínos by se toto dílo Richarda Němce nemohlo dostat do tuzemských seznamů vědecké literatury a nezískalo by patrně žádné tzv. *rivové body*. Chybí mu totiž resumé ve světovém jazyce. A taková „drobnost“, že jde o českojazyčnou mutaci německé práce, by autorovi v očích místních scientometrů sotva pomohla. Ještěže nad tím kolega Němec může odlehčeně mávnout rukou. – v ZPP by asi neprošlo :-)

DALIBOR PRIX

4) Z. Hledíková, Biskup Jan IV. z Dražic (1301–1343). Studie a texty 6. Praha 1991.

5) T. Durdík, České hrady. Praha 1984. Publikaci vydalo nakladatelství Albatros v ediční řadě OKO jako 61. svazek a byla určena čtenářům od 12 let.

6) T. Durdík, Encyklopedie českých hradů. Praha 1995, např. s. 209, 249. Srov. též J. Škabrada, Dům jako sestava trojdílných bytů. (K možností typologického uspořádání středověkého domu.), Průzkumy památek V, č. 1, 1998, s. 33–42.